

Міністерство освіти і науки України
ВСП Інститут інноваційної освіти
«Київського національного університету будівництва і архітектури»

Затверджено

Вченою радою ВСП ІІНО КНУБА
протокол від 2020 р. № 4

Голова вченої ради

Даневич О.С.

СИЛАБУС

Економічна діагностика

Назва дисципліни

освітній рівень	<u>перший (бакалаврський) рівень вищої освіти</u> <i>(назва освітнього рівня)</i>
галузь знань	281. Публічне управління та адміністрування
спеціальність	281. Публічне управління та адміністрування
спеціалізація	281. Публічне управління та адміністрування
освітня програма	Публічне управління та адміністрування
мова навчання	українська

Силабус навчальної дисципліни «Економічна діагностика» розроблений на підставі програми навчальної дисципліни «Економічна діагностика», затвердженої на засіданні Методичної комісії (протокол від «04» 09 2020 р. № 4) та Вченої ради (протокол від «15» 09 2020 р. № 8).

Розробник Новикова І.В. д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки та менеджменту

Затверджено на засіданні навчально-методичної комісії (протокол від «04.09» 2020 р. № 4).

Голова навчально - методичної комісії _____ Новикова І.В.

Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Посада	Педагогічна категорія	Наук. ступінь, вчене звання	Наукові інтереси	Контактна інформація
Новикова Іннола Вікторівна	завідувач кафедри		д.е.н., професор		(050_334-28-39, innolanovykova@gmail.com графік консультацій

Політика навчальної дисципліни

Політика щодо дедлайнів та перескладання:

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (0,5 бала). Обов'язковою є присутність студента на модульному та підсумковому контролях. Перескладання модулів відбувається із дозволу кафедри та навчального відділу за наявності поважних причин. Системно і регулярно переглядати лекційний матеріал, працювати з навчальною та науковою літературою. Здавати самостійні роботи та завдання у визначені терміни. Обов'язковою є присутність студента на модульному та підсумковому контролях. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем у друкованому або електронному вигляді виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Політика щодо академічної доброчесності: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають

інформувати викладача про неможливість відвідувати заняття. Допускається 1 пропуск з поважних причин, який не впливатиме на систему оцінювання. Про відсутність з поважних причин доводити до відома викладача заздалегідь. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародна мобільність, карантинні обмеження) навчання може відбуватись в он-лайн формі. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Предметом вивчення навчальної дисципліни є кількісна характеристика та якісна ідентифікація стану підприємства. Об'єктом економічної діагностики є підприємство як цілісна високоорганізована система з усіма її функціональними підсистемами.

Дисципліна «Економічна діагностика» **актуальна і її роль визначається** в забезпеченні фундаментальної підготовки фахівців з економіки та менеджменту, формуванні системи знань з теоретичних та практичних аспектів використання методичного апарату та інструментарію для визначення поточного та перспективного стану підприємства в ринковому середовищі та опрацювання комплексу заходів, спрямованих на поліпшення цього стану. Наявність глибоких та сталих знань по дисципліні «Економічна діагностика» є обов'язковою для завершення навчання за програмою підготовки бакалавра.

Основними видами навчання є лекції, семінарські, практичні та індивідуальні заняття. Ці форми дають можливість у повному обсязі вивчити новий матеріал, закріпити його, розвивати практичні навички та контролювати знання.

Навчальним планом передбачається самостійна робота студентів, тематика якої направлена на вивчення законодавчих та інструктивних матеріалів, роботу з навчальними посібниками, з матеріалами періодичних видань, розрахунок задач і виконання тестів різного рівня складності.

Метою викладання навчальної дисципліни є формування системи знань з теоретичних та практичних аспектів використання методичного апарату та інструментарію економічної діагностики для визначення поточного та перспективного стану підприємства.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- визначення місця та призначення економічної діагностики в системі управління підприємством;
- вивчення існуючих технологій ідентифікації стану підприємства;
- вивчення засобів діагностики ефективності стратегії підприємства з метою поліпшення процесу стратегічного управління підприємством та оптимізації його організаційної структури;
- вміти розраховувати основні показники, що характеризують використання необоротних та оборотних активів та на їх основі робити висновки про ефективність діяльності підприємства;
- набуття вмінь порівняльного аналізу в галузі діагностування стану підприємства та визначення переваг і недоліків застосування окремих видів аналітичної діагностики.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти після засвоєння кредитного модуля повинні:

знати:

- мету, об'єкт, предмет, функції, завдання науки «економічна діагностика»;
- сутність базових понять і термінів кожної теми (модуля);
- основні закономірності, методи, принципи економічної діагностики;
- інформаційна база економічного діагностування;
- нормативно-законодавче регулювання діяльності підприємств в Україні;
- сутність завдання економічної діагностики;
- знати класифікацію економічної діагностики;
- етапи проведення економічної діагностики;

- методики, що застосовуються при проведенні економічної діагностики

вміти:

- розраховувати показники, що характеризують платоспроможність, фінансову стійкість, ділову активність підприємства;
- аналізувати причини виникнення фінансової кризи на підприємстві;
- визначати санаційну спроможність підприємства;
- виявляти ризики і небезпеки в системі прийняття управлінських рішень;
- оцінювати рівень економічної безпеки підприємства;
- оцінювати ефективність організації системи управління;
- оцінювати конкурентоспроможність підприємства на ринку;
- здійснити діагностику виробничого потенціалу підприємства;
- оцінити рівень професіоналізму та кваліфікації провідних спеціалістів економічних служб підприємства;
- оцінювати перспективи діяльності підприємства на сучасному етапі розвитку суспільства.

мати навички:

- обґрунтування очікуваної економічної ефективності прийнятих рішень на мікрорівні;
- робити аналітичні дослідження щодо прогнозування фінансової кризи на підприємстві,
- висновки щодо подальшого розвитку підприємства в умовах макроекономічної ситуації;
- аналізувати систему управління на підприємстві;
- проводити аналіз законодавства з питань регулювання господарської діяльності підприємств.

. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма дисципліни «Економічна діагностика» включає наступні розділи:

Розділ 1. Діагностика як інструмент забезпечення ефективного функціонування і розвитку підприємства в конкурентному середовищі

Тема 1.1. Сутність та завдання економічної діагностики

Вступ до економічної діагностики. Місце економічної діагностики в економічній науці. Сутність економічної діагностики, її класифікація за ознаками. Економічна діагностика як розпізнавання стану підприємства за непрямими і прямими ознаками. Місце економічної діагностики в системі управління підприємством. Економічна діагностика і техніко - економічний аналіз: спільні риси і відмінності. Основні чинники, що обумовлюють виокремлення економічної діагностики в окрему галузь знань і сферу діяльності. Етапи економічної діагностики. Інформаційна база економічного діагностування.

Тема 1.2. Методологічний апарат та інструментарій економічної діагностики

Характеристика методичних підходів в діагностиці стану підприємства. Особливості діагностування діяльності підприємства. Метод інтегральної моделі, метод експертних оцінок, комбіновані методи. Групи показників, які використовуються в економічній діагностиці.

Прийоми та способи аналізу стану підприємства. Якісні прийоми дослідження: аналітичний метод, прийом деталізації, прийом узагальнення, індукція, дедукція, прийом порівняння. Економіко-математичні методи при проведенні діагностики. Методи дослідження операцій прийняття рішень.

Стратегічні підходи щодо діагностування стану підприємства. Складові комплексної економічної діагностики підприємства на основі стратегічних міркувань.

Тема 1.3. Діагностика конкурентного середовища підприємства

Зміст діагностичних процесів в галузі оцінювання конкурентного середовища підприємства. Система показників оцінки конкурентного середовища підприємства. Оцінка конкурентного статусу підприємства на ринку. Особливості управління портфелем стратегічних зон господарювання підприємства на ринку. Оцінка привабливості стратегічних зон господарювання підприємства на ринку.

Тема 1.4. Діагностика конкурентоспроможності галузі, підприємства, продукції

Виділення провідних чинників успіху в галузі, їх оцінка. Чинники, що ґрунтуються на науково-технічних перевагах, організації виробництва, маркетингових нововведеннях. Узагальнення отриманих результатів за попередніми етапами. Оцінка перспектив розвитку галузі. Аналіз можливостей структурних трансформацій.

Конкурентний статус підприємства, його оцінка. Межі значень показника КСП. Взаємозалежність конкурентних переваг і конкурентного статусу підприємства.

Перелік і характеристика чинників, що визначають сильні та слабкі сторони підприємства, можливості й загрози. Етапи діагностування конкурентоспроможності підприємства. Умови забезпечення конкурентоспроможності продукції. Етапи діагностування конкурентоспроможності продукції. Аналітична оцінка конкурентоспроможності підприємства на ринку.

Розділ 2. Оцінка стану підприємства та його виробничого потенціалу

Тема 2.1. Управлінська діагностика

Сутність управлінської діагностики та організація її проведення. Управлінська діагностика як особлива дослідницька діяльність. Своєрідність проведення діагностики й можливостей використання попередніх результатів. Систематизація інформації для дослідження.

Діагностика структури управління та якості управлінських рішень. Ознайомлення з формальною організаційною структурою, визначення її типу. Оцінка відповідності оргструктури стратегії підприємства. Оцінка параметрів: гнучкості, надійності, оперативності, якості рішень.

Критерії і показники, що використовуються для загальної діагностики системи менеджменту підприємства. Загальна ефективність діяльності як ступінь досягнення цілей. Інформаційні технології та оцінка ефективності їх використання.

Тема 2.2. Діагностика виробничого потенціалу підприємства

Методичні підходи до оцінки потенціалу підприємства. Оцінка потенціалу підприємства за окремими різновидами ресурсів (трудовий, капітальний, інформаційний, науковий) та їх поєднань у техніко-технологічних системах виробництва продукції. Статичний та динамічний підходи до оцінки потенціалу економічної організації. Метод кращих показників для оцінки наукових інновацій і нововведень.

Поняття гнучкості виробничої системи та її залежність від ступеня мінливості технології. Стабільна, продуктивна і мінлива технології та їх взаємозв'язок з різноманітністю продукції. Оцінка рівня різноманітності продукції як база визначення гнучкості. Склад затрат для оцінки гнучкості. Кількісні параметри показника гнучкості.

Оцінка техніко-організаційного рівня стабільного виробництва. Методичні підходи до оцінки TOP, склад показників, методи обчислення і оцінки. Показники, що характеризують рівень технології, механізації і автоматизації праці, управління, процедура діагностики. Вітчизняний досвід оцінки TOP, раціональні межі його використання.

Тема 2.3. Фінансова діагностика

Основні моделі фінансової діагностики, їх характеристика. Дескриптивні, предикативні і нормативні моделі фінансової діагностики, їх сутність,

особливості і сфера використання. Методичні проблеми дескриптивних моделей. Побудова системи аналітичних коефіцієнтів, методика їх обчислення і способи оцінки. Предикативні моделі у прогнозуванні майбутнього фінансового стану.

Система показників фінансового стану підприємства. Діагностика за показниками ліквідності, фінансової стійкості, обігу, рентабельності. Використання програмних комп'ютерних продуктів для оцінки фінансового стану підприємства. Життєвий цикл підприємства і тенденції у значеннях певних груп показників фінансового стану.

Інтегрована оцінка фінансового стану підприємства. Процедури синтезування одиничних та групових показників, способи їх оцінки. Різноманітність підходів до оцінки фінансового стану з урахуванням специфіки замовника. Використання середньозважених величин з урахуванням їх значимості. Алгоритм порівняльної оцінки результатів фінансово-господарської діяльності підприємства (за А. Шереметом), його переваги і недоліки

Розділ 3. Ринкова оцінка підприємства

Тема 3.1. Оцінка вартості майна підприємства

Концепції природи вартості. Мета і принципи оцінки вартості майна. Види оцінки вартості об'єкта нерухомості. Суб'єкти оціночної діяльності та її форми. Випадки обов'язкового проведення оцінки вартості майна.

Етапи оцінки вартості майна підприємства. Види вартості об'єкта нерухомості. Характеристика договору щодо проведення оцінки та звіту про оцінку вартості майна.

Методи оцінки вартості майна при витратному, доходному та порівняльному підходах. Характеристика методу дисконтування грошових потоків. Метод капіталізації доходу, сфера його раціонального використання. Критерії відбору підприємства для порівняння при використанні при використанні методу компанії аналога, методу галузевих коефіцієнтів, методу угод.

Тема 3.2. Діагностика економічної безпеки підприємства

Сутність економічної безпеки підприємства. Конкретизація поняття безпеки за різними ознаками. Економічна безпека підприємства як стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів. Функціональні складові економічної безпеки: фінансова, техніко-технологічна, інформаційна.

Методичний апарат діагностування економічної безпеки. Прямі та непрямі ознаки порушення підприємством зони безпеки. Ідентифікація поточної зони функціонування підприємства. Методи оцінки економічної безпеки за результатами фінансової діагностики. Якісні характеристики стану безпеки (небезпеки), їх бальна оцінка.

Ризик і небезпеки в системі прийняття управлінських рішень. Процедура управління ризиками на підприємстві. Вітчизняний і зарубіжний досвід діагностування економічної безпеки підприємства.

Тема 3.3. Діагностика економічної культури підприємства

Поняття економічної культури, її компоненти. Рівні компонентів організаційної культури: рівні артефактів, рівні цінностей, рівні базових уявлень. Основні елементи структури культури виробництва. Напрями організаційної культури. Основні елементи структури культури виробництва. Виявлення проблем формальних і неформальних відносин, конфліктів. Основні причини конфліктів в організаціях. Джерела міжособистісних конфліктів. Фази розвитку конфліктів. Шляхи управління конфліктами. Основні прийоми запобігання конфліктів.

Фактори впливу на формування економічної культури підприємства. Оцінка ефективності корпоративної культури за допомогою аспектів діяльності підприємства на ринку.

3. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Таблиця 3.1

Теми практичних занять з дисципліни «Економічна діагностика»

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма навчання
1	2	3
1.	Сутність та завдання економічної діагностики	2
2.	Методологічний апарат та інструментарій економічної діагностики	2
3.	Діагностика конкурентного середовища підприємства	4
4.	Діагностика конкурентоспроможності галузі, підприємства, продукції	2
5.	Управлінська діагностика	4
6.	Діагностика виробничого потенціалу підприємства	2
7.	Фінансова діагностика підприємства	2
8.	Оцінка вартості майна підприємства	2
9.	Діагностика економічної безпеки підприємства	4
10.	Діагностика економічної культури підприємства	4
11.	Модульна контрольна робота	2
	Всього:	30

4. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1

Тема: Сутність та завдання економічної діагностики

Мета заняття: Систематизувати знання студентів про сутність, об'єкт, принципи, класифікацію економічної діагностики та закріпити знання студентів про інформаційну базу.

План проведення заняття:

1. Сутність економічної діагностики та її класифікація за ознаками.
2. Місце економічної діагностики в системі управління підприємством.
3. Економічна діагностика і техніко - економічний аналіз: спільні риси і відмінності.
4. Етапи економічної діагностики.
5. Класифікація економічної діагностики.
6. Інформаційна база економічного діагностування.

Завдання на самостійну роботу студента: Економічна діагностика як розпізнавання стану підприємства за непрямими і прямими ознаками.

Література: [1-3,8,14,15].

Питання для дискусії:

1. Визначити сутність економічної діагностики та її об'єкт.
2. За якими ознаками класифікується діагностика?
3. Які є види діагностики?
4. Як поділяється економічна діагностика залежно від тематики і осяжності проблеми?
5. Назвіть етапи проведення економічної діагностики.
6. На яких принципах базується проведення економічної діагностики?
7. Яка різниця між економічною діагностикою та економічним аналізом?
8. Які є види інформаційних джерел для проведення економічної діагностики?

9. Що належить до позаоблікових джерел інформації?

Тестові завдання для перевірки знань

1. Економічна діагностика - це:

А) процес розпізнавання кризових явищ у діяльності підприємства на основі помічених локальних змін, встановлених залежностей, а також особливо помітних явищ поточної підприємницької діяльності;

Б) процес розпізнавання банкрутства підприємства;

В) процес розпізнавання негативного впливу зовнішніх факторів на діяльність підприємства;

Г) процес розпізнавання негативного впливу внутрішніх факторів на діяльність підприємства.

2. Економічна діагностика орієнтована на:

А) управління підприємством;

Б) пізнання економічних явищ;

В) ділову активність підприємства;

Г) фінансову стійкість підприємства.

3. SWOT - аналіз дозволяє:

А) визначити рівень платоспроможності підприємства;

Б) виявити та обґрунтувати сильні та слабкі сторони підприємства;

В) визначити рівень фінансової стійкості підприємства;

Г) визначити рівень менеджменту підприємства.

4. Залежно від суб'єктів здійснення економічна діагностика поділяється на:

А) внутрішню та зовнішню діагностику;

Б) кількісну та якісну діагностику;

В) динамічну та статичну діагностику;

Г) комплексну та системну діагностику.

5. До позаоблікових джерел інформації належать:

А) інформація про економічну діяльність;

Б) бухгалтерська звітність;

В) звіт про власний капітал;

Г) офіційні документи Уряду та Президента України.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2

Тема: Методологічний апарат та інструментарій економічної діагностики

Мета заняття: Систематизувати знання студентів про методичні підходи в діагностиці стану підприємства та визначити особливості діагностування діяльності суб'єкта господарювання.

План проведення заняття:

1. Характеристика методичних підходів в діагностиці стану підприємства.
2. Метод інтегральної моделі, метод експертних оцінок, комбіновані методи.
3. Групи показників, які використовуються в економічній діагностиці.
4. Прийоми та способи аналізу стану підприємства.
5. Якісні прийоми дослідження: аналітичний метод, прийом деталізації, прийом узагальнення, індукція, дедукція, прийом порівняння.
6. Стратегічні підходи щодо діагностування стану підприємства.

Завдання на самостійну роботу студента: Методи дослідження операцій прийняття рішень.

Література: [1,4,8,11,16,17].

Питання для дискусії:

1. Дайте характеристика методичних підходів в діагностиці стану підприємства.
2. Які особливості діагностування діяльності підприємства?
3. Які використовуються групи показників в економічній діагностиці?
4. Які ви знаєте прийоми аналізу фінансового стану підприємства?
5. Назвіть економіко-математичні методи, що застосовуються при проведенні діагностики.

6. Які ви знаєте способи аналізу фінансового стану підприємства?

7. Назвіть стратегічні підходи щодо діагностування стану підприємства.

8. Назвіть складові комплексної економічної діагностики підприємства на основі стратегічних міркувань.

Тестові завдання для перевірки знань

1. Моніторинг- це:

А) фінансовий аналіз;

Б) постійне, систематизоване, детальне, поточне спостереження за фінансово-господарським станом підприємства;

В) процедура виявлення проблем для експертної оцінки;

Г) аналіз з використанням економіко-математичних методів дослідження.

2. Бенчмаркінг – це:

А) метод, що дозволяє вирішити завдання економічної оцінки досліджуваного об'єкта на основі теорії імовірності;

Б) метод, який дає можливість охарактеризувати одне явище через інше;

В) метод, який припускає зіставлення взаємозалежних показників господарської діяльності з метою з'ясування та виміру їх взаємного впливу, а також визначення резервів підвищення ефективності виробництва і виявлення "вузьких місць" у вирішенні окремих питань;

Г) метод, за яким порівнюються характеристики конкретного об'єкта і еталонного, кращого.

3. Експертний метод - це:

А) анкетування, опитування, співбесіди;

Б) оцінка ситуації висококласними фахівцями;

В) систематизація, ранжирування і визначення найкращих результатів по ряду показників;

Г) детальний, систематичний аналіз змін.

4. Морфологічний метод – це:

- А) метод, що використовується для прогнозування розвитку подій;
- Б) виявлення, класифікація й оцінка ступеня впливу окремих факторів;
- В) систематизація наборів альтернативних рішень по можливих сполученнях варіантів і вибір спочатку прийнятних, а потім найбільш ефективних варіантів;
- Г) метод, що використовується для виділення "вузьких місць".

5. Науковий інструментарій діагностики – це:

- А) сукупність загальнонаукових і конкретно-наукових способів дослідження фінансової діяльності суб'єктів, що здійснюють господарську діяльність;
- Б) виробнича програма підприємства;
- В) оперативне планування;
- Г) стратегічне планування.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3

***Тема:* Діагностика конкурентного середовища підприємства**

Мета заняття: Систематизувати знання студентів про конкурентне середовище та закріпити практичні навички роботи з аналітичної оцінки конкурентного середовища та конкурентного статусу підприємства.

План проведення заняття:

1. Зміст діагностичних процесів в галузі оцінювання конкурентного середовища підприємства.
2. Система показників оцінки конкурентного середовища підприємства.
3. Оцінка конкурентного статусу підприємства на ринку.

4. Оцінка привабливості стратегічних зон господарювання підприємства на ринку.

Завдання на самостійну роботу студента: Оцінка привабливості стратегічних зон господарювання підприємства на ринку.

Література: [1-3,6-10,15].

Питання для дискусії

1. В чому полягає зміст діагностичних процесів конкурентного середовища підприємства?

2. Як оцінити конкурентні переваги підприємства?

3. Які моделі існують для оцінки конкурентного середовища?

4. За допомогою яких показників можна охарактеризувати конкурентне середовище підприємства та визначити стратегічні зони його господарювання на ринку?

5. Як визначити конкурентний статус на ринку?

6. За допомогою якої методики можна оцінити комплексну оцінку стратегічних зон господарювання на ринку?

7. В чому полягають особливості управління портфелем стратегічних зон господарювання підприємств на ринку?

8. Як оцінюється привабливість стратегічних зон господарювання підприємства на ринку?

Тестові завдання для перевірки знань

1. Конкурентне середовище формують:

- А) держава;
- Б) конкуренти на ринку;
- В) кожний учасник ринку в процесі його ділової активності;
- Г) всі відповіді правильні.

2. Оцінка конкурентного середовища здійснюється за допомогою таких форм діагностики:

- А) аналітична та експертна;
- Б) діагностика за допомогою імітаційного моделювання;

В) діагностика з використанням економіко-математичного моделювання;

Г) правильна відповідь А, Б.

3. У процесі аналізу конкурентного середовища звертається увага на:

А) поточне положення конкурентів та їх цілі;

Б) стратегії конкурентів;

В) потенціал конкурентів;

Г) правильна відповідь А, Б, В.

4. У процесі діагностики конкурентного середовища підприємства важливе значення мають:

А) збір і аналіз інформації про діяльність конкурентів;

Б) позаоблікові інформаційні джерела;

В) внутрішні інформаційні джерела;

Г) правильна відповідь А, Б, В.

5. Стратегічні зони господарювання– це:

А) зони бізнесу, що виділяються на основі впливу конкретних зовнішніх факторів;

Б) зони бізнесу, що виділяються на основі існуючих напрямів діяльності;

В) зони бізнесу, що виділяються на основі існуючих напрямів діяльності, стратегічних планів щодо диверсифікації продукції та виходу на нові ринки;

Г) стратегічне планування правильна відповідь А, Б.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4

Тема: Діагностика конкурентоспроможності галузі, підприємства, продукції

Мета заняття: Систематизувати знання студентів про конкурентоспроможності галузі, підприємства.

План проведення заняття:

1. Виділення провідних чинників успіху в галузі, їх оцінка.
2. Оцінка перспектив розвитку галузі.
3. Аналіз можливостей структурних трансформацій.
4. Поняття конкурентоспроможності підприємства.

Завдання на самостійну роботу студента: Оцінка конкурентоспроможності підприємства за М. Портером.

Література: [1-3,6-10,15].

Питання для дискусії

1. Розкрийте сутність понять конкурентоспроможність галузі, підприємства, продукції.
2. Визначте порядок проведення діагностики конкурентоспроможності галузі, підприємства.
3. Назвіть фактори впливу на конкурентоспроможність галузі.
4. Як оцінити вплив провідних чинників успіху в галузі?
5. Як ви розумієте конкурентоспроможність підприємства?
6. Як здійснюється оцінка конкурентоспроможності підприємства за М. Портером?

Тестові завдання для перевірки знань

1. Конкурентоспроможність галузі базується за А. Портером на таких конкурентних перевагах:

- А) ресурсних, технологічних;
- Б) екологічних;
- В) фінансових, маркетингових;
- Г) управлінських.

2. Конкурентоспроможність підприємства може бути виявлена і оцінена:

- А) тільки за наявності партнерів по господарській діяльності;
- Б) тільки за наявності конкурентів;
- В) тільки при наявності прибутковості;
- Г) тільки за умови приватної форми власності.

3. Конкурентні переваги – це:

- А) сильні сторони підприємства, які забезпечують йому переваги над конкурентами;
- Б) сильні сторони підприємства, які забезпечують йому переваги над партнерами по господарській діяльності;
- В) сильні сторони підприємства, які забезпечують йому здійснення ефективної виробничої діяльності;
- Г) немає вірної відповіді.

4. Конкурентоспроможність галузі визначається наявністю в ній:

- А) технічних умов для створення виробництва й збуту продукції високої якості, що задовольняє вимогам конкретних груп споживачів;
- Б) економічних та організаційних умов для створення виробництва й збуту продукції високої якості, що задовольняє вимогам конкретних груп споживачів;
- В) екологічних умов для створення виробництва й збуту продукції високої якості, що задовольняє вимогам конкретних груп споживачів;
- Г) правильна відповідь А, Б;
- Д) правильна відповідь Б, В.

5. Якщо підприємство конкурентоспроможне, то воно здатне:

- А) впливати на ринкову ситуацію у власних цілях;
- Б) виробляти продукцію, що задовольняє вимогам ринку при відносно низьких витратах виробництва;
- В) виробляти нову продукцію з найменшими витратами;
- Г) всі відповіді вірні;
- Д) правильна відповідь Б, В.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5

Тема: Діагностика конкурентоспроможності галузі, підприємства, продукції

Мета заняття: Систематизувати знання студентів про конкурентоспроможність підприємства, продукції та закріпити практичні навички роботи з аналітичної оцінки конкурентоспроможності підприємства на ринку.

План проведення заняття:

1. Конкурентний статус підприємства, його оцінка.
2. Взаємозалежність конкурентних переваг і конкурентного статусу підприємства.
3. Перелік і характеристика чинників, що визначають сильні та слабкі сторони підприємства, можливості й загрози.
4. Етапи діагностування конкурентоспроможності підприємства.
5. Забезпечення конкурентоспроможності продукції.
6. Етапи діагностування конкурентоспроможності продукції.

Завдання на самостійну роботу студента: Аналітична оцінка конкурентоспроможності підприємства на ринку.

Література: [1-3,6-10,15].

Питання для дискусії:

1. Назвіть фактори впливу на конкурентоспроможність підприємства.
2. Назвіть фактори впливу на конкурентоспроможність продукції.
3. Які умови забезпечення конкурентоспроможності продукції?
4. Назвіть етапи діагностування конкурентоспроможності підприємства.
5. Назвіть етапи конкурентоспроможності продукції.
6. Дайте характеристику аналітичного способу оцінки конкурентоспроможності підприємства на ринку.

Тестові завдання для перевірки знань

1. Фактори впливу на конкурентоспроможність продукції:

- А) якість;
- Б) спосіб просування товару на ринок;
- В) прибутковість підприємства;
- Г) правильна відповідь А, Б;
- Д) правильна відповідь Б, В.

2. Умови забезпечення конкурентоспроможності продукції:

- А) високий рівень платоспроможності підприємства;
- Б) використання найсучасніших техніки і технологій;
- В) вхідний контроль якості сировини, матеріалів, комплектуючих;
- Г) правильна відповідь А,Б;
- Д) правильна відповідь Б, В.

3. Одним з етапів діагностування конкурентоспроможності продукції є:

- А) маркетингові дослідження ринку;
- Б) оцінка платоспроможності підприємства;
- В) оцінка ділової активності підприємства;
- Г) всі відповіді правильні;
- Д) всі відповіді невірні.

4. До матриці оцінки конкурентоспроможності підприємств на ринку входять наступні синтезуючі фактори конкурентоспроможності:

- А) положення підприємства на ринку;
- Б) прибутковість підприємства;
- В) можливості збуту;
- Г) правильна відповідь А, В;
- Д) правильна відповідь А, Б.

5. Підприємство, яке має значення коефіцієнта конкурентоспроможності в межах 0–1 сповідує стратегію:

- А) лідера;
- Б) ринкового претендента;

В) ринкового послідовника;

Г) ринкового новачка.

Задачі для розв'язку

Задача 1. За даними, наведеними в таблиці, необхідно визначити коефіцієнт конкурентоспроможності підприємств.

Синтезуючий фактор конкурентоспроможності	Параметрична оцінка підприємства-постачальника товару (g)		Ранг фактора (R _i)	Інтегрований (факторний) показник підприємства-постачальника товару (I)	
	1	2		1	2
Положення на ринку	3,9	3,0	0,06		
Товар	3,3	2,0	0,25		
Виробничий потенціал	3,1	3,0	0,30		
Методи товароруху	3,4	2,5	0,31		
Можливості збуту	3,5	2,4	0,08		
Сумарна оцінка			1,0		
Коефіцієнт конкурентоспроможності					

Задача 2. За даними, наведеними в таблиці, необхідно здійснити аналіз конкурентоспроможності підприємств, визначивши їх стратегію.

Синтезуючий фактор конкурентоспроможності	Параметрична оцінка підприємства-	Ранг фактора (R _i)	Інтегрований (факторний) показник
---	-----------------------------------	--------------------------------	-----------------------------------

	постачальника товару (g)			підприємства-пос- тачальника товару (Іі)	
	1	2		1	2
Положення на ринку	4,2	3,2	0,08		
Товар	3,5	2,4	0,27		
Виробничий потенціал	3,4	3,3	0,31		
Методи товароруку	3,6	2,7	0,29		
Можливості збуту	3,7	2,6	0,05		
Сумарна оцінка			1,0		
Коефіцієнт конкурентоспроможності					

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6

Тема: Управлінська діагностика

Мета заняття: Систематизувати знання студентів про основні напрями управлінського діагностування та закріпити практичні навички роботи при оцінці ефективності організації системи управління.

План проведення заняття:

1. Сутність управлінської діагностики та організація її проведення.
2. Діагностика структури управління та якості управлінських рішень.
3. Визначення типу організаційної структури підприємства.
4. Оцінка відповідності організаційної структури стратегії підприємства.

Завдання на самостійну роботу студента: Оцінка параметрів: гнучкості, надійності, оперативності, якості рішень.

Література: [1-3,8,14,15,17,18].

Питання для дискусії:

1. Розкрити основи управлінської діагностики на підприємстві.

2. Які ви знаєте функції управління?
3. Визначити основні напрями управлінського діагностування.
4. Як визначається тип організаційної структури підприємства?
5. Як визначити якість управлінських рішень?
6. Як здійснюється оцінка відповідності організаційної структури стратегії підприємства?

Тестові завдання для перевірки знань

1. Основними напрямками управлінського діагностування є:

- А) оцінка структури управління підприємством та оцінка якості управління персоналом;
- Б) оцінка фінансового стану підприємства та екологічна оцінка;
- В) діагностика зв'язків підприємства із зовнішнім середовищем та оцінка загальних результатів діяльності підприємства;
- Г) всі відповіді правильні;
- Д) правильна відповідь А, В;
- Е) правильна відповідь Б, В.

2. Оцінка якості управління персоналом проводиться по таких напрямках:

- А) кадрова політика;
- Б) регламентація процесу управління персоналом;
- В) формальні правила і процедури процесу управління персоналом;
- Г) вплив елементів організаційної культури на поведінку персоналу;
- Д) правильна відповідь А.Б;
- Е) всі відповіді правильні.

3. Рівень організації управління оцінюється за допомогою:

- А) коефіцієнта плинності кадрів;
- Б) коефіцієнта якості виконання управлінських функцій;
- В) коефіцієнта зайнятості робітників;
- Г) коефіцієнта стабільності кадрів.

4. Рівень організації праці можна оцінити за допомогою:

- А) коефіцієнта розподілу праці;
- Б) коефіцієнта організації робочих місць;
- В) коефіцієнта нормування праці;
- Г) всі відповіді правильні;
- Д) правильна відповідь А, В.

5. До основних функцій управління відносять:

- А) організація;
- Б) планування;
- В) мотивація;
- Г) контроль;
- Д) всі відповіді правильні;
- Е) правильна відповідь А,В,Г.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7

Тема: Управлінська діагностика

Мета заняття: Систематизувати знання студентів про основні напрями управлінського діагностування та закріпити практичні навички роботи при оцінці ефективності організації системи управління.

План проведення заняття:

1. Основні партнери по господарській діяльності підприємства та їх оцінка.
2. Оцінка параметрів прийняття управлінських рішень.
3. Аналіз ефективності організації системи управління.
4. Інформаційні технології та оцінка ефективності їх використання.

Завдання на самостійну роботу студента: Оцінка зв'язків підприємства із зовнішнім середовищем.

Література: [1-3,8,14,15,17,18].

Питання для дискусії:

1. На які вимоги звертається увага при оцінці правильності прийняття управлінських рішень?

2. Як оцінити рівень організації праці на підприємстві?
3. Як оцінити ефективність організації системи управління?
4. Які показники використовуються для оцінки економічної ефективності управління?
5. Як оцінити ефективність управлінської праці?

Тестові завдання для перевірки знань

1. До показників ефективності використання праці відносять:

- А) продуктивність праці;
- Б) ефективність використання робочої сили;
- В) коефіцієнт ефективності управління;
- Г) всі відповіді правильні;
- Д) правильна відповідь А, Б;
- Е) правильна відповідь Б, В.

2. Оцінку економічної ефективності системи управління підприємством можна провести за допомогою:

- А) ефективності управлінської праці;
- Б) коефіцієнт оперативності;
- В) коефіцієнт рентабельності діяльності;
- Г) всі відповіді правильні;
- Д) правильна відповідь А, В.

3. Коефіцієнт рентабельності діяльності підприємства визначається як відношення:

- А) прибутку до чистої виручки підприємства;
- Б) чистого прибутку до чистої виручки підприємства;
- В) прибутку до виручки підприємства;
- Г) прибутку до загальних витрат підприємства за певний період.

4. Коефіцієнт ефективності управління визначається як відношення:

- А) валового доходу підприємства до потенційно можливого валового доходу підприємства;

- Б) валового доходу підприємства до чистого доходу підприємства;
- В) валового доходу підприємства до прибутку підприємства;
- Г) валового доходу до чистого прибутку підприємства.

5. Ефективність управлінської праці визначається як відношення:

- А) прибутку до витрат на управління;
- Б) чистого прибутку до витрат на управління;
- В) доходу до витрат на управління;
- Г) чистого доходу до витрат на управління.

Задачі для розв'язку

Задача 1. Визначити рівень економічної ефективності управління підприємством. Вихідні дані:

1. Фактичний валовий дохід підприємства – 660000 грн.
2. Потенційно можливий валовий дохід підприємства – 990000 грн.
3. Чистий прибуток підприємства – 30000 грн.
4. Витрати на управління суб'єкта господарювання – 80000 грн.

Задача 2. Виходячи із визначених коефіцієнта змінності та коефіцієнта інтегрального використання обладнання зробіть висновок щодо ефективності управління підприємством, якщо в цеху машинобудівного заводу встановлено 220 верстатів, режим роботи – 2-змінний, тривалість зміни – 8 годин, кількість робочих днів – 260. Річний обсяг випуску продукції – 380 тис. грн. Виробнича потужність підприємства – 390 тис. грн. Слід зазначити, що в 1 зміну працює 95% верстатів, а в 2-гу – 85%.

Задача 3. На підставі визначення ефективності використання робочої сили зробити висновок щодо ефективності організації системи управління.

Вихідні дані:

- чисельність працівників по цеху промислового підприємства за рік – 160 чол.

- фактична чисельність працюючих працівників протягом року – 142 чол.
- кількість робочих днів в році - 260.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8

Тема: Діагностика виробничого потенціалу підприємства

Мета заняття: Систематизувати знання студентів щодо виробничого потенціалу підприємства.

План проведення заняття:

1. Сутність виробничого потенціалу підприємства та його складові.
2. Методичні підходи до оцінки потенціалу підприємства.
3. Діагностика виробничої програми підприємства.
4. Оцінка ефективності виробничого потенціалу підприємства.
5. Оцінка потенціалу підприємства за окремими різновидами ресурсів (трудовий, капітальний, інформаційний, науковий).

Завдання на самостійну роботу студента: Оцінка потенціалу підприємства за окремими різновидами ресурсів (трудовий, капітальний, інформаційний, науковий).

Література: [1-4,6-10,18].

Питання для дискусії:

1. Розкрити сутність виробничого потенціалу підприємства.
2. Визначити складові виробничого потенціалу підприємства.
3. Дати визначення виробничої програми.
4. Назвіть задачі розроблення виробничої програми підприємства.
5. Які показники використовуються при розробці виробничої програми підприємства?
6. Для чого необхідні натуральні показники при розробці виробничої програми підприємства?
7. Назвіть вартісні показники, що використовуються при розробці виробничої програми підприємства.

Тестові завдання для перевірки знань

1. Виробнича програма визначає:

- А) обсяг випуску продукції;
- Б) номенклатуру та асортимент продукції;
- В) кількість та якість продукції;
- Г) терміни виконання програми;
- Д) всі відповіді правильні;
- Е) правильна відповідь А,В,Г;
- Є) правильна відповідь А,Г.

2. Для правильного формування виробничої програми необхідна наступна інформація:

- А) характеристика пропонованої продукції;
- Б) оцінка можливих років збуту та конкурентів;
- В) стратегія маркетингу;
- Г) всі відповіді правильні;
- Д) правильна відповідь А,Б;
- Е) правильна відповідь Б,В.

3. Формування виробничої програми підприємства базується на:

- А) угодах на постачання певних видів продукції між підприємством та споживачами;
- Б) державних контрактах;
- В) державних замовленнях;
- Г) правильна відповідь А,В;
- Д) всі відповіді правильні.

4. До складових елементів, які впливають на успішне використання виробничого потенціалу підприємства належать:

- А) технічна складова;
- Б) технологічна складова;
- В) фінансова складова;
- Г) ресурсна складова;
- Д) правильна відповідь А,Б,В;

Е) правильна відповідь А,Б,Г.

5. При розробці виробничої програми підприємства використовують показники:

А) натуральні;

Б) трудові;

В) вартісні;

Г) екологічні;

Д) всі відповіді правильні;

Е) правильна відповідь А,Б,В;

Є) правильна відповідь Б,В,Г.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 9

Тема: Діагностика виробничого потенціалу підприємства

Мета заняття: Закріпити практичні навички з розрахунку показників за допомогою яких здійснюється оцінка виробничої потужності суб'єкта господарювання.

План проведення заняття:

1. Сутність виробничої потужності підприємства.
2. Діагностика виробничої потужності підприємства.
3. Оцінка техніко-організаційного рівня стабільного виробництва.
4. Шляхи нарощування виробничого потенціалу підприємства.

Завдання на самостійну роботу студента: Оцінка техніко-організаційного рівня стабільного виробництва.

Література: [1-4,6-10,18].

Питання для дискусії:

1. За допомогою яких показників здійснюється оцінка виробничої потужності суб'єкта господарювання?
2. Як здійснюється оцінка техніко-організаційного рівня стабільного виробництва?

3. Назвіть шляхи нарощування виробничого потенціалу підприємства за рахунок підвищення ефективності використання основних фондів.

4. Назвіть види потужностей підприємства і дайте їм характеристику.

Тестові завдання для перевірки знань

1. Коефіцієнт використання виробничої потужності визначається як відношення:

- А) прибутку до середньорічної виробничої потужності;
- Б) чистого прибутку до середньорічної виробничої потужності;
- В) фактичної виробки продукції до середньорічної виробничої потужності;
- Г) доходу до середньорічної виробничої потужності.

2. Нарощування виробничого потенціалу за рахунок підвищення ефективності використання оборотних активів забезпечується:

- А) на стадії створення виробничих запасів;
- Б) на стадії незавершеного виробництва;
- В) на стадії обігу;
- Г) всі відповіді правильні;
- Д) правильна відповідь А, В.

3. Нарощування виробничого потенціалу за рахунок підвищення ефективності використання основних фондів підприємства забезпечується:

- А) технічним вдосконаленням засобів праці;
- Б) збільшенням тривалості роботи машин та обладнання;
- В) покращенням організації та управління виробництвом;
- Г) всі відповіді правильні;
- Д) правильна відповідь А,Б;
- Е) правильна відповідь Б,В.

4. Збільшенням тривалості роботи машин та обладнання здійснюється за рахунок:

- А) ліквідації недіючого обладнання;

- Б) скорочення строків ремонту обладнання;
- В) зниження простоїв;
- Г) всі відповіді правильні;
- Д) правильна відповідь А, В.

5. Технічний рівень предметів праці характеризується:

- А) випуском продукції світового рівня якості;
- Б) рівнем уніфікації виробів;
- В) рівнем технологічності конструкції виробу;
- Г) використанням типових і групових технологічних процесів;
- Д) наявністю і кількістю технологічних процесів світового рівня якості;
- Е) всі відповіді правильні;
- Є) правильна відповідь А,Б,В.

Задачі для розв'язку

Задача 1. Виходячи із визначеної потужності та коефіцієнта використання потужності підприємства, зробіть висновок щодо ефективності виробничого потенціалу суб'єкта господарювання, якщо ткацька фабрика працює в 2 зміни, кількість ткацьких верстатів на початок року - 560. З 1 березня встановлено 45 верстатів, а з 1 червня вибуло 40 верстатів.

Число робочих днів в році 260, плановий процент простоїв на ремонт верстату - 4%, продуктивність одного верстату - 6 м тканини в 1 годину, план випуску продукції - 7900 тис. метрів.

Задача 2. На підставі розрахованих показників зробити висновок щодо ефективності виробничого потенціалу підприємства.

Вихідні дані:

- кількість видів прогресивного устаткування в цеху підприємства – 88;
- загальна кількість встановленого устаткування – 110;
- активна частина промислово-виробничих фондів – 25000000 грн.;
- чисельність робітників у найбільшу зміну – 180 чол.

Задача 3. Виходячи з наступних даних оцінити техніко-організаційний рівень виробництва:

- річний обсяг валової продукції – 20100 тис. грн.;
- з 1 жовтня поточного року вводяться основні фонди на суму 480 тис. грн.;
- з 1 серпня поточного року вводяться основні фонди на суму 520 тис. грн.;
- З 1 травня поточного року вибувають основні фонди на суму 340 тис. грн.;
- чисельність промислово-виробничого персоналу – 245 чол.;
- загальна чисельність робітників – 285 чол.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 10

Тема: Фінансова діагностика підприємства

Мета заняття: Систематизувати знання студентів про фінансову діагностику підприємства.

План проведення заняття:

1. Поняття фінансової діагностики підприємства, необхідність її здійснення.
2. Мета, завдання і методологічна основа фінансової діагностики.
3. Інформаційне забезпечення фінансової діагностики підприємства.

Завдання на самостійну роботу студента: Фактори виникнення фінансової кризи

Література: [1,3-5,11,13,18].

Питання для дискусії:

1. В чому полягає сутність фінансової діагностики?
2. Які основні задачі фінансової діагностики?
3. Які ви знаєте методи фінансової діагностики?

4. Що є предметом діагностики фінансового стану підприємства?

5. Які методи відносять до формалізованих методів фінансової діагностики?

6. Які особливості мають неформалізовані методи фінансової діагностики?

7. Які дані є інформаційною базою для діагностики фінансового стану підприємства?

Тестові завдання для перевірки знань

1. Метою фінансової діагностики є:

А) визначення рівня платоспроможності підприємства;

Б) визначення рівня фінансової стійкості підприємства;

В) наглядна оцінка динаміки розвитку підприємства та його фінансового стану;

Г) визначення рівня ділової активності підприємства.

2. Фінансова діагностика базується на:

А) здійсненні внутрішнього аналізу фінансового стану підприємства;

Б) здійсненні аналізу рентабельності підприємства;

В) здійсненні аналізу платоспроможності підприємства;

Г) здійсненні аналізу фінансової стійкості підприємства;

3. Предметом фінансової діагностики є:

А) рівень платоспроможності підприємства;

Б) рівень фінансової стійкості;

В) рівень ділової активності;

Г) формування та використання фінансових ресурсів підприємства.

4. Інформаційною базою для діагностики фінансового стану підприємства є дані:

А) балансу (форма №1);

Б) звіту про фінансові результати (форма №2);

В) звіту про рух грошових коштів (форма №3);

Г) звіту про власний капітал (форма №4);

Д) інші дані статистичної звітності та інші оперативні дані;

Е) правильна відповідь А,Б,В;

Є) всі відповіді правильні.

5. Фінансова діагностика підприємства передбачає:

А) здійснення аналізу платоспроможності підприємства;

Б) здійснення повномасштабного аналізу за результатами його господарської діяльності;

В) здійснення аналізу фінансової стійкості підприємства;

Г) здійснення аналізу ділової активності підприємства.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 11

Тема: Фінансова діагностика підприємства

Мета заняття: Закріпити практичні навички з прогнозування фінансової кризи.

План проведення заняття:

1. Фінансова криза на підприємстві.

2. Фактори, що спричиняють фінансову кризу.

3. Комплексний аналіз фінансового стану підприємства та визначення рівня його життєздатності.

4. Напрямки фінансової стабільності суб'єктів господарювання.

Завдання на самостійну роботу студента: Дескриптивні, предикативні і нормативні моделі фінансової діагностики, їх сутність, особливості і сфера використання.

Література: [1,3-5,11,13,18]

Питання для дискусії:

1. Дайте визначення фінансової кризи.

2. Якими параметрами характеризується фінансова криза?

3. Назвіть зовнішні фактори виникнення фінансової кризи.

4. Які ви знаєте внутрішні фактори виникнення фінансової кризи?

5. Назвіть види фінансової кризи.
6. Які є фази фінансової кризи?
7. Які є типи фінансової стійкості суб'єкта господарювання?
8. Які методики застосовуються при прогнозуванні фінансової кризи?
9. Як провести інтегровану оцінку фінансового стану підприємства?
10. Назвіть напрямки фінансової стабільності суб'єктів господарювання.

Тестові завдання для перевірки знань

1. Фінансова криза на підприємстві характеризується наступними параметрами:

- А) факторами виникнення кризи;
- Б) видами кризи;
- В) стадією розвитку фінансової кризи.
- Г) всі відповіді правильні;
- Д) правильна відповідь Б,В.

2. Існують наступні види фінансової кризи:

- А) стратегічна криза;
- Б) криза прибутковості;
- В) криза ліквідності;
- Г) криза платоспроможності;
- Д) криза рентабельності;
- Е) правильна відповідь В,Г,Д;
- Є) правильна відповідь А,Б,В.

3. Абсолютно стійкий фінансовий стан – це коли:

- А) запаси і витрати $\leq$ власний оборотний капітал;
- Б) запаси і витрати = власний оборотний капітал;
- В) запаси і витрати $\leq$ власний капітал;
- Г) запаси і витрати = власний капітал.

4. Аналіз структури балансу підприємства проводиться на підставі 2-х показників:

- А) коефіцієнта поточної ліквідності та коефіцієнта автономії;
- Б) коефіцієнта поточної ліквідності та коефіцієнта забезпечення власними оборотними коштами;
- В) коефіцієнта абсолютної ліквідності та коефіцієнта автономії;
- Г) коефіцієнта швидкої ліквідності та коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами.

5. Фінансова стабілізація в умовах кризи може здійснюватись за такими напрямками:

- А) усунення неплатоспроможності підприємства;
- Б) відновлення фінансової стійкості;
- В) зміна стратегії розвитку;
- Г) правильна відповідь А,Б;
- Д) правильна відповідь Б,В;
- Е) всі відповіді правильні.

Задачі для розв'язку

Задача 1. Виходячи із даних балансу підприємства, визначити тенденції щодо фінансової стійкості підприємства.

Актив	Сума, тис. грн.	Пасив	Сума, тис. грн.
Склад і розміщення господарських засобів		Джерела утворення і цільове призначення грошових коштів	
1. Основні засоби	960,0	1. Статутний капітал	985,0
2. Виробничі запаси	295,0	2. Нерозподілений прибуток	141,0
3. Незавершене виробництво	165,0	3. Довгострокові кредити банків	266,7
4. Готова продукція	65,0	4. Короткострокові кредити банків	42,85
5. Дебіторська	9,95	5. Кредиторська	17,08

заборгованість		заборгованість за товари, роботи, послуги	
6. Грошові кошти	154,83	6. Поточні зобов'язання за розрахунками (інша кредиторська заборгованість)	197,15
Баланс	1649,78	Баланс	1649,78

Задача 2. Виходячи із даних балансу, визначити тенденції щодо платоспроможності підприємства шляхом проведення аналізу структури балансу.

Актив	Сума, тис. грн.	Пасив	Сума, тис. грн.
Склад і розміщення господарських засобів		Джерела утворення і цільове призначення грошових коштів	
1. Основні засоби	4650,0	1. Статутний капітал	4700,0
2. Виробничі запаси	1311,0	2. Нерозподілений прибуток	1,3
3. Незавершене виробництво	135,0	3. Довгострокові кредити банків	1732,7
4. Готова продукція	1800,0	4. Короткострокові кредити банків	1344,9
5. Дебіторська заборгованість	900,0	5. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1050,0
6. Грошові кошти	47,5	6. Поточні зобов'язання за розрахунками (інша кредиторська	14,6

		заборгованість)	
Баланс	8843,5	Баланс	8843,5

Задача 3. Виходячи із даних балансу підприємства, визначити тип стійкості фінансового стану підприємства.

Актив	Сума, тис. грн.	Пасив	Сума, тис. грн.
Склад і розміщення господарських засобів		Джерела утворення і цільове призначення грошових коштів	
1. Основні засоби	20189,0	1. Статутний капітал	20758,8
2. Виробничі запаси	1527,4	2. Нерозподілений прибуток	786,1
3. Незавершене виробництво	351,1	3. Довгострокові кредити банків	3372,7
4. Готова продукція	2614,7	4. Короткострокові кредити банків	1197,3
5. Дебіторська заборгованість	3765,5	5. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1808,3
6. Грошові кошти	299,4	6. Поточні зобов'язання за розрахунками (інша кредиторська заборгованість)	823,9
Баланс	28747,1	Баланс	28747,1

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 12

Тема: Оцінка вартості майна підприємства

Мета заняття: Систематизувати знання студентів про оцінку вартості майна підприємства.

План проведення заняття:

1. Концепції природи вартості.

2. Мета і принципи оцінки майна.
3. Інформація для проведення оцінки майна підприємства.
4. Випадки обов'язкового проведення оцінки майна.

Завдання на самостійну роботу студента: Підходи щодо врахування ризику при проведенні оцінки майна підприємства.

Література: [1-4,14,15].

Питання для дискусії:

1. Ким були закладені основні теорії вартості?
2. Що являє собою вартість підприємства?
3. Які ви знаєте види оцінки підприємства?
4. За якими принципами визначають ринкову вартість підприємства?
5. Яка інформація необхідна для оцінки вартості підприємства?
6. В яких випадках проведення оцінки майна є обов'язковим?
7. Які існують підходи щодо врахування ризику при проведенні оцінки майна підприємства?

Тестові завдання для перевірки знань

1. Оцінка майна може бути:

- А) ретроспективною;
- Б) поточною;
- В) перспективною;
- Г) всі відповіді вірні;
- Д) правильна відповідь Б,В.

2. Не допускається проведення оцінки майна суб'єктами оціночної діяльності у наступних випадках:

- А) проведення оцінки майна суб'єктом оціночної діяльності, що йому належить;
- Б) проведення оцінки майна суб'єктом оціночної діяльності, який має родинні зв'язки із замовником оцінки;
- В) проведення оцінки майна оцінювачем - суб'єктом господарювання своїх засновників;

Г) проведення оцінки майна суб'єктом оціночної діяльності, який має власний бізнес;

Д) всі відповіді правильні;

Е) правильна відповідь Б,В,Г;

Є) правильна відповідь А,Б,В.

3. Оцінка майна проводиться на підставі:

А) договору між суб'єктом оціночної діяльності та замовником оцінки;

Б) власної ініціативи суб'єкта оціночної діяльності;

В) ухвали суду про призначення відповідної експертизи щодо оцінки майна;

Г) всі відповіді правильні;

Д) правильна відповідь Б,В;

Е) правильна відповідь А,В.

4. Для проведення оцінки майна використовують наступну інформацію:

А) інформація загального характеру про підприємство;

Б) інформація про бізнес і специфіку діяльності підприємства;

В) інформація про макроекономічну ситуацію в економіці й тенденціях її розвитку;

Г) правильна відповідь А,Б;

Д) всі відповіді правильні.

5. Оцінка вартості підприємства - це:

А) визначення грошового еквівалента вартості підприємства;

Б) визначення фінансового стану підприємства;

В) прогнозування фінансової кризи суб'єкта господарювання.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 13

Тема: Оцінка вартості майна підприємства

Мета заняття: Систематизувати знання студентів про етапи, підходи та методи оцінки вартості майна підприємства.

План проведення заняття:

1. Етапи оцінки вартості майна підприємства.
2. Підходи до оцінки вартості об'єктів нерухомості.
3. Методи оцінки вартості майна.

Завдання на самостійну роботу студента: Ліквідаційна оцінка майна підприємства-банкрута.

Література: [1-4,14,15].

Питання для дискусії:

1. Охарактеризуйте етапи оцінки вартості об'єкта нерухомості.
2. Назвіть види вартості об'єкта нерухомості.
3. Дайте характеристику звіту про оцінку вартості об'єкта нерухомості.
4. Назвіть основні підходи до оцінки вартості об'єктів нерухомості.
5. Які ви знаєте методи оцінки вартості об'єкта нерухомості?
6. Дайте характеристику методу капіталізації доходів.
7. Охарактеризуйте метод дисконтування грошових потоків.
8. Назвіть способи розрахунку відновної вартості.

Тестові завдання для перевірки знань

1. Процес оцінки вартості об'єктів нерухомості поділяється на:

- А) три етапи;
- Б) п'ять етапів;
- В) шість етапів;
- Г) сім етапів;
- Д дев'ять етапів.

2. Відновна вартість об'єкта нерухомості визначається у:

- А) цінах минулого періоду на будівництво точної копії оцінюваного об'єкта;

- Б) поточних цінах на будівництво точної копії оцінюваного об'єкта;
- В) цінах майбутнього періоду на будівництво точної копії оцінюваного об'єкта;
- Г) цінах на будівництво точної копії оцінюваного об'єкта, отриманих згідно проведеного розрахунку.

3. Оцінка вартості об'єктів нерухомості проводиться на підставі:

- А) ініціативи оцінювача;
- Б) ініціативи замовника;
- В) договору між оцінювачем і замовником.

4. Метод капіталізації застосовується у тому випадку, коли:

- А) майбутні чисті доходи або грошові потоки приблизно будуть рівні поточним;
- Б) майбутні чисті доходи або грошові потоки будуть більшими за поточні;
- В) майбутні чисті доходи або грошові потоки будуть меншими за поточні.

5. Метод дисконтування грошових потоків застосовується, коли:

- А) майбутні грошові потоки є нестабільними і немає можливості обґрунтовано прогнозувати зміну грошових потоків підприємства в майбутньому;
- Б) майбутні грошові потоки є стабільними і є можливість обґрунтовано прогнозувати зміну грошових потоків підприємства в майбутньому;
- В) майбутні грошові потоки визначити неможливо.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 14

Тема: Діагностика економічної безпеки підприємства

Мета заняття: Систематизувати знання студентів про економічну безпеку підприємства.

План проведення заняття:

1. Сутність економічної безпеки підприємства.
2. Процес організації економічної безпеки підприємства.
3. Складові економічної безпеки суб'єкта господарювання.

Завдання на самостійну роботу студента: Функціональні складові економічної безпеки: фінансова, техніко-технологічна, інформаційна.

Література: [1-3,8,14,17,18].

Питання для дискусії:

1. Розкрийте сутність економічної безпеки підприємства.
2. Які ви знаєте джерела негативних впливів на економічну безпеку?
3. Назвіть основні функціональні цілі економічної безпеки.
4. Які дії включає процес організації економічної безпеки підприємства?
5. Назвіть основні складові економічної безпеки підприємства.
6. Дайте характеристику фінансової безпеки підприємства.

Тестові завдання для перевірки знань

1. Головна мета економічної безпеки підприємства – це:

- А) гарантування його стабільного і ефективного функціонування;
- Б) наявність прибутку;
- В) відсутність збитків;
- Г) виробництво конкурентоспроможної продукції.

2. Негативні впливи вважаються об'єктивними, які:

- А) виникають внаслідок неефективної роботи підприємства в цілому;
- Б) виникають внаслідок низького рівня кваліфікації працівників підприємства;
- В) виникають не з волі конкретного підприємства або його окремих працівників.

3. Джерелами негативних впливів на економічну безпеку можуть бути:

- А) свідомі дії окремих посадових осіб суб'єкта господарювання;
- Б) несвідомі дії окремих посадових осіб суб'єкта господарювання;

В) певний збіг об'єктивних обставин, які можуть негативно впливати на економічну безпеку;

Г) всі відповіді правильні;

Д) правильна відповідь А,В.

4. Процес організації економічної безпеки підприємства включає:

А) формування необхідних корпоративних ресурсів;

Б) проведення зовнішнього аудиту;

В) оперативне управління фінансово-господарською діяльністю підприємства;

Г) всі відповіді правильні;

Д) правильна відповідь А,В.

5. До структуроутворюючих елементів економічної безпеки підприємства відносять такі складові як:

А) фінансову;

Б) біржову;

В) інтелектуальну;

Г) техніко-технологічну;

Д) банківську;

Е) правильна відповідь А,В,Г;

Є) правильна відповідь А,Б,В,Д.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 15

Тема: Діагностика економічної безпеки підприємства

Мета заняття: Закріпити практичні навички роботи з розрахунку показників, які дозволяють визначити рівень економічної безпеки підприємства.

План проведення заняття:

1. Ризики в системі прийняття управлінських рішень.

2. Небезпеки в системі прийняття управлінських рішень.

3. Методики оцінки рівня економічної безпеки.

Завдання на самостійну роботу студента: Процедура управління ризиками на підприємстві.

Література: [1-3,8,14,17,18].

Питання для дискусії:

1. Назвіть види ризиків в системі прийняття управлінських рішень.
2. Які ви знаєте етапи процедури управління ризиками?
3. Яка характеристика прояву виробничо-технологічного ризику?
4. Назвіть найпоширеніші небезпеки в системі прийняття управлінських рішень.
5. За допомогою яких показників можна оцінити рівень економічної безпеки підприємства?
6. Які ви знаєте зони рівня безпеки підприємства?

Тестові завдання для перевірки знань

1. Процедура управління ризиками складається:

- А) з трьох етапів;
- Б) з чотирьох етапів;
- В) з п'яти етапів;
- Г) з шести етапів;
- Д) з семи етапів.

2. Внутрішні ризики викликані:

- А) порушенням макроекономічної рівноваги;
- Б) порушенням мікроекономічної рівноваги;
- В) порушенням світової рівноваги;
- Г) всі відповіді вірні.

3. Організаційний ризик викликаний:

- А) диспропорціями у виробництві;
- Б) нестачею вільних обігових коштів;
- В) високою текучістю кадрів;
- Г) всі відповіді вірні.

4. Маркетинговий ризик викликаний:

- А) скороченням обсягів реалізації продукції;
- Б) низькою ліквідністю майна;
- В) відсутністю гнучкості виробництва;
- Г) всі відповіді вірні.

5. Існують наступні зони безпеки:

- А) зона нормального рівня безпеки;
- Б) зона нестійкого рівня безпеки;
- В) зона стійкого рівня безпеки;
- Г) зона критичного рівня безпеки;
- Д) зона кризового рівня безпеки;
- Е) правильна відповідь А,Б,Г,Д;
- Є) правильна відповідь Б,В,Д.

Задачі для розв'язку

Задача 1. Виходячи із даних балансу підприємства, визначити коефіцієнти: К1, К2, К3.

Актив	Сума,	Пасив	Сума,
Склад і розміщення господарських засобів	тис. грн.	Джерела утворення і цільове призначення грошових коштів	тис. грн.
1. Основні засоби	650,0	1. Статутний капітал	660,69
2. Виробничі запаси	150,0	2. Нерозподілений прибуток	-
3. Незавершене виробництво	30,0	3. Довгострокові кредити банків	130,8
4. Готова продукція	168,0	4. Короткострокові кредити банків	90,95
5. Дебіторська заборгованість	80,0	5. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	180,91
6. Грошові кошти	40,0	6. Поточні зобов'язання за розрахунками (інша кредиторська заборгованість)	54,65
	1118,0	Баланс	1118,0

Задача 2. Виходячи із даних балансу підприємства, визначити зону рівня безпеки підприємства для кожного з коефіцієнтів: К1, К2, К3.

Актив	Сума,	Пасив	Сума,
Склад і розміщення господарських засобів	тис. грн.	Джерела утворення і цільове призначення грошових коштів	тис. грн.
1. Основні засоби	650,0	1. Статутний капітал	660,69
2. Виробничі запаси	150,0	2. Нерозподілений прибуток	-
3. Незавершене виробництво	30,0	3. Довгострокові кредити банків	130,8
4. Готова продукція	168,0	4. Короткострокові кредити банків	90,95
5. Дебіторська заборгованість	80,0	5. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	180,91
6. Грошові кошти	40,0	6. Поточні зобов'язання за розрахунками (інша кредиторська заборгованість)	54,65
	1118,0	Баланс	1118,0

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 16

Тема: Діагностика економічної культури підприємства

Мета заняття: Систематизувати знання студентів про діагностику економічної культури підприємства.

План проведення заняття:

1. Сутність та елементи економічної культури.
2. Виявлення проблем формальних і неформальних відносин, конфліктів.
3. Фактори впливу на формування економічної культури підприємства.
4. Оцінка економічної культури підприємства.

Завдання на самостійну роботу студента: Оцінка рівня професіоналізму та кваліфікації провідних спеціалістів економічних служб підприємства, їхньої здатності до сприйняття та застосування нових знань.

Література: [1-3,8,14,15].

Питання для дискусії:

1. Дайте визначення економічної культури.
2. Які компоненти містить організаційна культура?
3. Якими елементами характеризується структура культури виробництва?
4. За допомогою яких складових можна описати культуру підприємства?
5. На які види поділяються конфлікти?
6. Назвіть основні причини конфліктів.
7. Коли конфлікти можуть бути позитивними?
8. Які є джерела міжособистісних конфліктів?
9. Які є шляхи управління конфліктами?
10. Які основні прийоми запобігання конфліктів?
11. Назвіть фактори впливу на формування економічної культури підприємства.
12. З яких частин складається аналіз ефективності економічної культури підприємства?

Тестові завдання для перевірки знань

1. Організаційна культура містить наступні компоненти:

- А) світогляд, культурні цінності, характеристики поведінки при взаємодії людей;
- Б) етичні норми, рівень виховання працівників;
- В) норми прийняті на підприємстві, психологічний клімат;
- Г) всі відповіді правильні;
- Д) правильна відповідь А,В;
- Е) правильна відповідь А,Б.

2. Компоненти організаційної культури представлені на наступних рівнях:

- А) традиційних підходів;
- Б) артефактів;
- В) цінностей;
- Г) базових уявлень;
- Д) всі відповіді правильні;
- Е) правильна відповідь А,Б,В;
- Є) правильна відповідь Б,В,Г.

3. Конфлікти поділяються на:

- А) психологічні;
- Б) соціальні;
- В) виробничі;
- Г) всі відповіді правильні;
- Д) правильна відповідь А,Б;
- Е) правильна відповідь Б,В.

4. У процесі розвитку конфлікти проходять такі фази:

- А) прихований конфлікт, виявлений конфлікт;
- Б) прихований конфлікт, виявлений конфлікт, відкритий конфлікт;
- В) прихований конфлікт, виявлений конфлікт, відкритий конфлікт, дозволений конфлікт;
- Г) прихований конфлікт, виявлений конфлікт, відкритий конфлікт, дозволений конфлікт, наслідки конфлікту;
- Д) виявлений конфлікт, відкритий конфлікт, дозволений конфлікт.

5. Виділяють такі шляхи управління конфліктами:

- А) профілактика конфліктів;
- Б) усвідомлення конфлікту;
- В) обхід конфлікту;
- Г) розв'язання конфлікту;
- Д) усунення конфлікту;

- Е) заборона конфлікту;
- Є) всі відповіді правильні;
- Ж) правильна відповідь А,Б,В,Г;
- З) правильна відповідь А,Г,Д,Е.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 17

Проведення модульної контрольної роботи

Приклад варіанту модульної контрольної роботи:

1. Етапи проведення економічної діагностики.
2. Оцінка рівня професіоналізму та кваліфікації провідних спеціалістів економічних служб підприємства.
3. Задача.

Виходячи із даних балансу підприємства, проаналізувати його фінансовий стан і визначити наявність тенденції до фінансової кризи.

Актив	Сума, тис. грн.	Пасив	Сума, тис. грн.
Склад і розміщення господарських засобів		Джерела утворення і цільове призначення грошових коштів	
1. Основні засоби	51500,0	1. Статутний капітал	52000,0
2. Виробничі запаси	801,0	2. Нерозподілений прибуток	28,0
3. Незавершене виробництво	30,0	3. Довгострокові кредити банків	209,3
4. Готова продукція	135,0	4. Короткострокові кредити банків	194,0
5. Дебіторська заборгованість	177,0	5. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	187,7
6. Грошові кошти	59,0	6. Поточні зобов'язання за розрахунками (інша кредиторська заборгованість)	83,0
Баланс	52702,0	Баланс	52702,0

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Для студентів заочної форми навчання обов'язковим є підготовка контрольної роботи у виді реферату.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Аналіз підходів до визначення економічної діагностики.
2. Поняття економічної діагностики: зміст, обґрунтування.
3. Місце економічної діагностики в управлінському консультуванні.
4. Економічна, медична, технічна, соціальна діагностика: єдність і різниця.
5. Завдання економічної діагностики в умовах ринкової економіки.
6. Структура економічної діагностики.
7. Зв'язок економічної діагностики з іншими навчальними дисциплінами.
8. Галузеві особливості економічної діагностики.
9. Аналіз методів економічної діагностики.
10. Види економічної діагностики.
11. Поняття і характеристика конкурентного середовища підприємства.
12. Аналіз структури зовнішнього середовища підприємства.
13. Конкурентне середовище підприємства за М. Портером та його оцінка.
14. Аналіз характеристик конкурентного середовища.
15. Оцінка державного регулювання конкуренції як характеристики зовнішнього середовища підприємства.
16. Діагностика гостроти конкурентної боротьби.
17. Оцінка привабливості галузі як характеристики конкурентного середовища.
18. Роль SWOT - аналізу в процесі діагностики конкурентного середовища підприємства.

19. Побудова профілю конкурентного середовища як метод оцінки його впливу на підприємство.
20. Тенденції розвитку конкурентного середовища і діагностика його впливу на підприємство.
21. Місце конкуренції у ринковій економіці.
22. Інформаційні проблеми оцінки діяльності конкурентів.
23. Сильні й слабкі сторони конкурента: поняття, склад, діагностика.
24. Мета й завдання аналізу й діагностики конкурентів.
25. Вплив і оцінка головних конкурентів.
26. Фактори оцінки конкурентів.
27. Класифікація типів конкурентів та оцінка їх протистояння за Омаї і М. Портером.
28. Стратегічні групи конкурентів та оцінка їх протистояння.
29. Використання позиційної карти для діагностики протистояння підприємств-конкурентів.
30. Методи одержання економічної інформації про конкурентів.
31. Аналіз підходів до визначення конкурентоспроможного підприємства.
32. Поняття конкурентоспроможності підприємства: зміст, значення для діагностики.
33. Методи оцінки конкурентоспроможності підприємства.
34. Використання методу експертних оцінок для діагностики конкурентоспроможності підприємства: переваги й недоліки.
35. Оцінка конкурентоспроможності підприємства й ключові фактори успіху.
36. Використання методу радара для діагностики конкурентоспроможності підприємства.
37. Особливості оцінки конкурентоспроможності фармацевтичного підприємства.

38. Конкуренентоспроможність підприємства і конкуренто-спроможність його продукції: зв'язок у процесі діагностики.

39. Метод Ж. Ж. Ламбена.

40. Сутність конкурентоспроможності продукції підприємства: огляд підходів.

41. Аналіз параметрів конкурентоспроможності продукції.

42. Методи оцінки конкурентоспроможності продукції: огляд, переваги й недоліки.

43. Критерії оцінки конкурентоспроможності продукції підприємств міського господарства.

44. Алгоритм оцінки конкурентоспроможності товару.

45. Оцінка конкурентоспроможності продукції як основа розробки "портфеля підприємства".

46. Оцінка конкурентоспроможності продукції у моделі "життєвого циклу товару".

47. Оцінка конкурентоспроможності товару як передумова формування стратегічних рішень.

48. Роль діагностики конкурентоспроможності товару в системі економічне діагностики.

49. Діагностика конкурентоспроможності товару як основа діагностики конкурентоспроможності підприємства.

50. Аналіз використання діагностики майна підприємства.

51. Фактори формування вартості майна підприємства.

52. Вплив середовища місцеположення об'єкта на оцінку його вартості.

53. Особливості оцінки майна акціонерних товариств.

54. Методи оцінки майна підприємства.

55. Етапи оцінки вартості підприємства.

56. Витратний підхід до оцінки вартості підприємства.

57. Визначення вартості земельної ділянки.

58. Порівняльний підхід до оцінки вартості підприємства.

59. Доходний підхід до оцінки підприємства.
60. Поняття управлінської діагностики: огляд підходів.
61. Зміст управлінської діагностики.
62. Діагностика організаційної структури управління підприємством.
63. Моделювання і оцінка процесів управління.
64. Оцінка організаційно-управлінського потенціалу підприємства.
65. Інформаційне забезпечення управлінської діагностики.
66. Діагностика місії і системи цілей підприємства.
67. Діагностика систем відповідальності підприємства.
68. Діагностика системи стимулювання на підприємстві.
69. Діагностика обліку й контролю на підприємстві.
70. Поняття виробничого потенціалу: огляд підходів.
71. Методи діагностики виробничого потенціалу.
72. Економічна оцінка виробничого потенціалу.
73. Експрес-метод діагностики виробничого потенціалу підприємства.
74. Ресурсний підхід до оцінки виробничого потенціалу: переваги й недоліки.
75. Структурний підхід до оцінки виробничого потенціалу: переваги й недоліки.
76. Цільовий підхід до оцінки виробничого потенціалу підприємства: переваги й недоліки.
77. Дисконтування економічної оцінки виробничого потенціалу.
78. Розробка алгоритмів діагностики виробничого потенціалу підприємства.
79. Інформаційне забезпечення діагностики виробничого потенціалу.
80. Зміст фінансової діагностики: огляд підходів.
81. Показники фінансової діагностики.
82. Особливості фінансової діагностики у фармацевтичній галузі.
83. Використання "Золотого правила економіки підприємства" для оцінки його фінансового стану і стійкості.

84. Використання теорії графів у процесі фінансової діагностики.
85. Використання персональних комп'ютерів у процесі фінансової діагностики.
86. Аналіз видів фінансової діагностики.
87. Характеристика фундаментальної фінансової діагностики.
88. Характеристика експрес-діагностики.
89. Інформаційне забезпечення фінансової діагностики.
90. Економічна безпека: поняття, форми прояву, рівні.
91. Показники оцінки економічної безпеки підприємства.
92. Небезпека фірми на міжнародному рівні: сутність, оцінка.
93. Небезпека фірми на національному рівні: сутність, оцінка.
94. Небезпека фірми на регіональному рівні: сутність, оцінка.
95. Небезпека фірми на індивідуальному рівні: сутність, оцінка.
96. Економічна безпека й економічні закони.
97. Особливості економічної безпеки підприємств у сучасних умовах України.
98. Діагностика економічної безпеки підприємства як основа прийняття стратегічних рішень.
99. Інформаційне забезпечення діагностики економічної безпеки підприємства.
100. Компоненти організаційної культури.
101. Методи, прийоми і способи використовують при проведенні культурологічної діагностики.
102. Основні корпоративні цінності й норми.
103. Елементи культури виробництва.
104. Характеристика структури елементів корпоративної культури.
105. Існуючі моделі і типи організаційної культури.
106. Типи культури, за якими будується профіль організаційної культури підприємства.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ РЕФЕРАТУ

Реферат є важливою складовою самостійної підготовки студента до семінарського заняття. Метою підготовки реферату є набуття навичок самостійної роботи з навчальною та науковою літературою, законодавчими та нормативними актами, практичного застосування опрацьованого матеріалу та формулювання висновків.

Тема реферату обирається студентом із запропонованого переліку або визначається викладачем у індивідуальному порядку. Повторення тем рефератів у академічній групі не допускається.

Обов'язкові умови щодо оформлення реферату:

- обсяг: 10-15 сторінок друкованого тексту формату А4;
- шрифт: Times New Roman, розмір 14-й;
- міжрядковий інтервал: полуторний, абзац - 1,25см;
- поля сторінки: верхнє – 2 см, нижнє - 2см, ліве - 2см, праве - 1 см;
- вирівнювання тексту - по ширині.

Обов'язкові вимоги до реферату:

Наявність плану (4-5 питань), змісту, вступу, висновків, переліку використаних джерел (не менше п'яти джерел, крім законодавчих та нормативних актів за темою роботи), таблиць та рисунків за темою роботи, посилання за текстом на використані літературні джерела.

Методична допомога студенту з питань підготовки реферату надається викладачем під час консультацій.

Реферат оцінюється за чотирибальною системою, виходячи зі змісту, оформлення роботи та її захисту. Реферат оцінюється з першого подання з поверненням на доопрацювання не підлягає.

7. ЗАПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ

1. Сутність економічної діагностики, її загальні принципи та види.
2. Етапи проведення економічної діагностики.
3. Класифікація економічної діагностики.
4. Інформаційна база економічної діагностики.
5. Способи і методи, що застосовуються при проведенні економічної діагностики.
6. Зміст діагностичних процесів в галузі оцінювання конкурентного середовища підприємства.
7. Система показників оцінки конкурентного середовища підприємства.
8. Оцінка конкурентного статусу підприємства на ринку.
9. Конкурентоспроможність галузі. Фактори впливу на конкурентоспроможність галузі та умови її забезпечення.
10. Конкурентоспроможність підприємства. Етапи діагностування конкурентоспроможності підприємства.
11. Аналітична оцінка конкурентоспроможності підприємства на ринку.
12. Сутність виробничого потенціалу підприємства та його складові.
13. Діагностика виробничої програми підприємства.
14. Діагностика виробничої потужності підприємства.
15. Показники, що використовуються для діагностики виробничого потенціалу підприємства.
16. Сутність економічної безпеки підприємства та її основні функціональні цілі.
17. Сутність економічної безпеки підприємства, процес організації та складові.
18. Ризики в системі прийняття управлінських рішень, їх види.
19. Ризики в системі прийняття управлінських рішень, етапи процедури управління ризиками.
20. Ризики в системі прийняття управлінських рішень та небезпеки.

21. Методика оцінки рівня економічної безпеки.
22. Сутність управління підприємством та його функції, способи та прийоми управлінської діагностики.
23. Сутність управлінської діагностики, напрями управлінського діагностування.
24. Оцінка параметрів (вимог) прийняття управлінських рішень.
25. Показники, що використовуються при діагностиці ефективної організації системи управління.
26. Сутність та елементи економічної (організаційної) культури.
27. Основні елементи культури виробництва.
28. Напрями організаційної культури підприємства (модель виконання робіт, модель ділової взаємодії, модель міжособистісного спілкування).
29. Конфлікти на підприємстві. Основні причини виникнення конфліктів в організаціях.
30. Джерела міжособистісних конфліктів та шляхи управління конфліктами.
31. Джерела міжособистісних конфліктів та основні прийоми їх запобігання.
32. Фактори впливу на формування економічної культури підприємства.
33. Аналіз структури балансу підприємства.
34. Система показників, що дозволяють здійснити діагностику фінансового стану підприємства.
  35. Сутність фінансової кризи на підприємстві та її види.
  36. Фактори, що спричиняють фінансову кризу на підприємстві.
37. Характеристика вітчизняних методик прогнозування фінансової кризи підприємства.
38. Характеристика зарубіжних методик прогнозування фінансової кризи підприємства.
39. Напрями фінансової стабілізації суб'єктів господарювання.
  40. Типи стійкості фінансового стану підприємства.
41. Напрями фінансової діагностики підприємства та показники, що використовуються при дослідженні.

42. Етапи оцінки об'єктів нерухомості.

43. Сутність оцінки об'єктів нерухомості.

44. Оцінка відповідності організації виробництва та структури підприємства його стратегії.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економічна діагностика: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / О.О. Гетьман, В.М. Шаповал. – Київ, Центр навчальної літератури, 2007. – 307с.
2. Глухарьов С.М. Конспект лекцій з курсу «Економічна діагностика» (для студентів 5 курсу денної і 6 курсу заочної форми навчання економічних спеціальностей) /С.М. Глухарев. – Харків: ХНФМГ, 2008 -118с.
3. Кривов'язюк І.В. Економічна діагностика: Навчальний посібник / І.В. Кривов'язюк. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 456с.
4. Багацька К.В. Фінансовий аналіз: Підручник / К.В. Багацька, Т.А. Говорушко, О.О. Шеремет. – К.: Видавничий дім «Артек», 2014. - 320с.
5. Кучеренко Т.Є. Звітність підприємств: Підручник / Т.Є. Кучеренко, В.С. Уланчук, О.Г. Шайко. – К.: Знання, 2008. - 668с.
6. Попович П.Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання : Підручник - 3-тє видання, перероб. і доп. / П.Я. Попович. – К.: Знання, 2008. – 630с.
7. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навчальний посібник - 3-тє видання, перероб. і доп. / Г.В. Савицька. – К.: Знання, 2007. – 668с.
8. Кривов'язюк І.В. Комплексна економічна діагностика підприємства: монографія / Кривов'язюк І.В., Божидарнік Т.В. – Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2012. – 226 с.
9. Загорна Т.О. Економічна діагностика: Навчальний посібник /Т.О. Загорна. – К.: «Центр навчальної літератури», 2007. – 400с.

10. Костенко Т.Д. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства: Навчальний посібник / Т.Д. Костенко. – К.: «Центр навчальної літератури», 2005. – 400с.

Допоміжна

11. Фінансовий менеджмент: Підручник / В.П. Мартиненко, Н.І. Климаш, К.В. Багацька, І.В. Дем'яненко за заг. ред. Т.А. Говорушко. Львів «Магнолія 2006», 2014. – 344с.

12. Управління фінансовою санацією підприємства: Підручник / Т. Говорушко, О. Шеремет, К. Багацька, І. Дем'яненко. – К.: «Центр навчальної літератури», 2013. – 400с.

13. Яценко В.М. Фінансовий аналіз: Навчальний посібник для студентів ВНЗ / В.М. Яценко, О.М. Шинкаренко, Н.М. Бразілій. – Черкаський держ. технол. Університет – Черкаси, 2010. – 267с.

14. Когут Р.В. Діагностика в системі управління економікою підприємства /Р.В. Когут //Науковий вісник НЛТУ. – 2012. - №22 –с.7 -10.

15.. Туркоман Л.С. Роль і місце економічної діагностики в системі оцінки стану суб'єктів / Л.С. Туркоман // Наукові праці: Науково – методичний журнал. – 2009. Т. 109. Вип.96. – С.124 – 127.

16. Фінансовий аналіз у системі управління реальними інвестиціями: монографія /Т.М. Ковальчук, А.І. Воргун; Чернів. Нац. Ун-т ім. Ю.федбковича. – Чернівці: Рута, 2011. - 246с.

17. Давиденко Н.М. Фінансовий менеджмент: Підручник / Н.М. Давиденко. – К.: ТОВ «ЗАДРУГА», 2012.-516с.

18. Карпунь І.Н. Фінансова санація та банкрутство підприємств (в модулях): Навчальний посібник / І.Н. Карпунь. – Львів: Вид-во «Магнолія - 2006», 2008.. – 448с.

Інформаційні ресурси

1. Статистична інформація / Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

2. Законодавство України / Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>
3. Сторінка викладача в електронному кампусі НТУУ «КПІ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://login.kpi.ua/>

Шкала оцінювання

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою. Поточний контроль навчальної діяльності студентів здійснюється під час практичних завдань. Він включає: експрес-опитування, врахування активності студентів під час практичного заняття. Також до цього виду оцінювання відносяться: задавання проблемних питань під час практичного заняття, прийняття участі в обговоренні питань та розв'язуванні задач.

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою
A(відмінно)	90-100	Відмінно (зараховано)
B(дуже добре)	82-89	Добре (зараховано)
C (добре)	75-81	
D(задовільно)	67-74	Задовільно (зараховано)
E(достатньо)	60-66	
FX(незадовільно) з можливістю повторного складання	35-59	Незадовільно (незараховано)
F(незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	1-34	

Студенти, які набрали за результатами вивчення курсу необхідну кількість балів ($\Rightarrow 60$), отримують оцінку відповідно до набраного рейтингу;

Студенти, які набрали протягом семестру рейтинг з кредитного модуля менше 60 балів, зобов'язані скласти екзамен. Максимальна кількість балів за екзамен складає 25 (тобто 25 відсотків від загальної кількості балів).

Форми контролю

У процесі контролю рівня сформованості компетентностей студентів використовуються такі його форми: індивідуальний, груповий, фронтальний, комбінований; самоконтроль; взаємоконтроль.

Критерії оцінювання знань студентів

Рівні компетентності	Критерії оцінювання	За 100-бальною
Низький (недостатній)	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, викладає його фрагментарно.	1-49
Середній (репродуктивний)	Студент дає неповну відповідь на запитання, володіє матеріалом на репродуктивному рівні, здатний відтворити значну його частину, робить спроби	50-69
Достатній (конструктивний)	Студент дає досить повну відповідь на поставлені запитання з незначними неточностями. Певною мірою володіє вивченим обсягом матеріалу, в тому числі і застосовує його при виконанні практичних завдань. Розв'язує практичні завдання в стандартних	70-89
Достатній (творчий)	Студент дає вичерпну відповідь на запитання, виявляє ґрунтовні теоретичні знання та уміння застосовувати їх у різноманітних педагогічних ситуаціях. Може наводити переконливі оригінальні приклади з практики для	90-100

Критерії оцінювання знань студентів за результатами екзамену

Критерії оцінювання	За 100- бальною
Частково та поверхово розкриті лише окремі положення питання і допущені при цьому певні суттєві помилки, котрі значно впливають на загальне розуміння питання; поверхово, з помилками визначені ті чи інші поняття або	0-5
Правильно визначено сутність питання. При цьому недостатньо або поверхово розкрито більшість його окремих положень, існують окремі помилки, які частково впливають на загальне розуміння проблеми; частково і	5-15
правильно визначили сутність питання, розкривши його лише частково і допустивши при цьому окремі помилки, котрі не впливають на загальне розуміння питання; правильно, але не повністю дали визначення поняття або	15-25
поверхово проаналізували і зробили висновок з теоретичного положення; Правильно визначено сутність питання, але розкрито його не повністю, з незначними помилками; правильно, але лише частково визначено те чи інше	25-30
В цілому розкрито теоретичне питання, однак не повно і з деякими неточностями. При цьому не використано на достатньому рівні обов'язкову літературу; повністю розкрито сутність поняття, подано його чітке	30-35
Повно та ґрунтовно розкрито теоретичні питання, при цьому використана не лише обов'язкова, а й додаткова література; повністю розкрито сутність понять, подано його чітке визначення або проаналізовано і зроблено	35-40